ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere verilen sözcüklerden uygun olanını yazınız.

Hızlan	Rızık	Hidayet	Dalâlet	Sabır	Azim

1- Hoşa gitmeyen olaylar, nefse ağır gelen şeyler ve insanı zorlayan durumlar karşısında ruhsal dengeyi bozmamak için, dünya ve ahiret yararlarını düşünerek insanın kalbinde yer tutan sükûnet ve dayanma kuvveti, Allah'a sığınıp güvenerek bela ve felaketlere direnç gösterme: - - - - - - -

2- "Doğru yola girmek, doğru yolu göstermek, amaca ulaştıracak yolu gösterme, bu yol için kılavuzluk etme" gibi anlamları olan - - - - - - - Allah'ın, kişiye dünya ve ahirette huzurun kaynağı olan ve onu sürekli mutlu edecek yolu göstermesi demektir.

3- .- - - - - - -, yegâne hak din olan İslâmiyet'ten sapmak, ondan mahrum kalmak, gerçeğin bilinmesine rağmen tasdik edilmemesi, gerçeğe ulaştıran yoldan yüz çevirmek veya bu yolun dışında kalmak manalarına gelir.

4- Kur'an'a göre - - - - - - -, sadece canlılara yeme içme ile ilgili bir lütuf değil, aynı zamanda din, hidayet ve nübüvvet olmak üzere Allah'ın (c.c) kullarına manevi lütufları olarak da kabul edilmiştir.

5- Allah'ın, buyruklarına boyun eğmeyen insanlardan yardımını kesmesi anlamında - - - - - - terimi kullanılır.

B. Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" harfi yazınız.

6- (- - - -) Allah (c.c) insanları sorumlu ve yükümlü kılmıştır ancak bazı yükümlülükler insanın üstesinden gelemeyeceği kadar ağırdır.

7- (- - - -) Allah Teâlâ inkârcıları ve zalimleri kötülükleri sebebiyle hemen cezalandırmayıp, belirlenmiş bir sürenin sonuna kadar onlara mühlet tanımıştır.

8- (- - - -) El-Hâdî, Allah'ın güzel isimlerinden biri olup, bütün mahlukatın rızıklarını veren ihtiyaçlarını karşılayan dilediğine bol rızık veren demektir.

9- (- - - -) Müslüman'ın başına gelen deprem, hastalık, keder gibi her türlü musibeti Allah'a teslimiyetle karşılarsa o musibetler günahlarına kefaret olur.

10- (- - - -) Hayrı da şerri de yaratan Allah'tır. İnsan hayra da şerre de kendi iradesiyle yönelir. İnsanın şerri seçmesine Allah razı olmaz.

C. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

11- Külli irade ve cüz'i irade nedir? Aralarındaki farklar hakkında bilgi veriniz?

……

……

12- Allah insanı evrene koyduğu düzen içinde afet olarak nitelendirdiğimiz deprem, sel vb. şeylerle imtihan eder. Doğal afet ve kazalarla ilgili insana düşen sorumluluk nedir? Açıklayınız.

……

……

13- Tevekkül, Allah'a (c.c) dayanıp güvenmek, sonucunu Allah'a (c.c) bırakmak demektir. Bir Müslümanın tevekkül anlayışı nasıl olmalıdır? Açıklayınız.

……

……

14- Kazâ-i mutlak ve kazâ-i muallak nedir. Dua ve kazâ-i muallak arasında nasıl bir ilişki vardır? Bilgi veriniz.

……

……

15- "Bilsin ki insan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur." (Necm suresi, 39. ayet) ayeti kerimesini başarı ve başarısızlık açısından düşününüz. Başarısızlık bir kader midir? Yorumlayınız.

……

……

C. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

16- Kur'ân-ı Kerîm'de irade kavramı hem Allah'a hem de insana nispet edilerek 139 yerde geçer. Bu âyetlerin önemli bir kısmında ilâhî iradenin mutlak, özgür ve önüne geçilemez olduğu vurgulanır. Allah dilediğini yapar ve dilediği şekilde yaratır. Allah bir şeyi dilediğinde ona "ol!" diyerek iradesini gerçekleştirir. Öte yandan ayetlerde, insan iradesinin Allah'ın sonsuz derecede özgür iradesi tarafından sınırlandırıldığı ve insanın Allah izin verdiği ölçüde özgür olduğu bildirilmektedir. Özgürlük alanı içinde dileyenin iman, dileyenin inkâr edebileceği, itaat ve isyanın insanın iradesine bağlı kılındığı, kişilerin işledikleri ameller karşılığında cennete veya cehenneme girecekleri, iyi işlerinin lehlerine, kötü işlerinin aleyhlerine olduğu ve Allah'ın kullarına asla zulmetmediği ifade edilmiştir.

Parçaya göre aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) İnsanın iradesi kısıtlı olmasına karşın kendi kendine belli bir karar verme gücüne de sahiptir.
B) Allah varlıkların en yücesi ve en yetkini olarak dilediğini dilediği şekilde yaratır.
C) İnsan Allah'a inanmayı veya inanmamayı, ibadet etmeyi veya etmemeyi tercih edebilir.
D) İnsanın seçme özgürlüğü yaratılan diğer varlıklardan üstün oluşunun bir göstergesidir.
E) İnsanın bir şeyi yapıp yapmamaya karar verebilmesi beraberinde bazı yükümlülükler de getirmektedir.

17- Sözlükte "gücü yetmek; planlamak, ölçü ile yapmak, bir şeyin şeklini ve niteliğini belirlemek, kıymetini bilmek; rızkını daraltmak" gibi mânalara gelen kader, "Allah'ın bütün nesne ve olayları ezelî ilmiyle bilip belirlemesi" diye tarif edilir.

Aşağıdaki ayetlerin hangisi kader konusu ile ilgili bir ayet <u>değildir</u>?

A) "Güneşi aydınlatıcı, ayı ise aydınlık yapan, yılların sayısını ve hesaplamayı bilesiniz diye ona menziller belirleyen O'dur. Allah bütün bunları hikmet ve fayda esasına göre yarattı. Bilme kabiliyetinde olanlar için de âyetlerini detaylı bir şekilde gözler önüne seriyor." (Yunus suresi, 5. ayet)
B) "Aranızda ölümü takdir eden biziz. Ve biz, önüne geçilebileceklerden değiliz." (Vâkıa suresi, 60. ayet)
C) "Göklerin ve yerin gaybı (sırrı) yalnız Allah'a aittir. Her iş O'na döndürülür. Öyle ise O'na kulluk et ve O'na dayan! Rabbin yaptıklarınızdan gafil değildir." (Hûd suresi, 123. ayet)
D) " Sabahı aydınlatan O'dur. Ve O, geceyi dinlenme zamanı, güneşi ve ayı birer hesap ölçüsü kılmıştır. İşte bu, aziz ve alîm olan Allah'ın takdiridir." (En'am suresi, 96. ayet)
E) "Sizi bir çamurdan yaratan, sonra ölüm zamanını takdir eden ancak O'dur. Bir de O'nun katında muayyen bir ecel (kıyamet günü) vardır. Siz hâla şüphe ediyorsunuz." (En'am suresi, 2. ayet)

18- I. "Kendi kendilerine bir düşünmezler mi? Allah gökleri, yeri ve bunlar arasında bulunanları ancak hikmet temelinde, belli bir süreye kadar kalmak üzere yaratmıştır." (Rum suresi, 8. ayet)
II. "Her kim Allah'a kavuşmayı umarsa, bilsin ki Allah'ın tayin ettiği o vakit elbette gelecektir. O hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir." (Ankebut suresi, 5. ayet)
III. "Senden azabın çabucak gelmesini istiyorlar. (Hikmet gereği) belirlenmiş bir süre olmasaydı azap onlara mutlaka gelirdi. Onlar farkında değillerken kendilerine ansızın elbette gelecektir." (Ankebut suresi, 53. ayet)
IV. "Rabbinizden mağfiret dileyin, sonra O'na tövbe edin. Allah da sizi belirlenmiş bir süreye kadar dünya nimetlerinden güzelce yararlandırsın, fazlasını yapan herkese de iyiliğinin karşılığını versin…" (Hud suresi, 3. ayet)

Yukarıda verilen ayetlerde kaderle ilgili kavramlardan hangisi yer almaktadır?

A) Kaza
B) Ecel
C) İrade
D) Tevekkül
E) Rızık

19- I. “Allah’ın emirleri, hükümleri ve fiillerinde hür olduğunu bildiren sıfatı”
II. “Allah’ın her şeye gücünün yetmesi, dilediğini dilediği zamanda var veya yok etmesi”
III. “Allah’ın zaman ve mekân sınırı olmaksızın küçük büyük, gizli âşikâr her şeyi ve her hadiseyi müşahede etmişçesine hakkıyla bilmesi”
IV. “Allah’ın herhangi bir şeyi örneksiz olarak en güzel bir şekilde yaratması ve yoktan var etmesi.”

Yukarıda Allah’ın sıfatları ile ilgili verilen tanımlar aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla doğru olarak verilmiştir?

A) İrade – Kudret - İlim - Tekvin
B) İlim – İrade -Tekvin - Kudret
C) İrade - Tekvin - Kudret– İlim
D) Tekvin - İrade – İlim – Kudret
E) İlim - Kudret – İrade - Tekvin

20- Aşağıda numaralı kutularda Kader ve kazaya iman ile ilgili bazı kavramlara yer verilmiştir. Kutucuklardaki numaraları kullanarak 20 ve 21. soruları cevaplayınız. Aynı kutucuğu birden fazla soru için kullanabilirsiniz.

1 İrade	2 Kaza	3 Hayr	4 İlim
5 Tevfik	6 Akl-ı Selim	7 Dua	8 Rıza
9 Şer	10 Kader	11 Tekvin	12 Kudret

I. Allah’ın yüceliği karşısında kulun aczini itiraf etmesini, sevgi ve tâzim duyguları içinde lutuf ve yardımını dilemesini ifade eder.
II. Hüküm ve kararlarında doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden ayırma gücü, sağduyu
III. Allah’ın, kulları için belirlemiş olduğu şeylerin zamanı ve yeri gelince tek tek ortaya çıkması, uygulanıp gerçekleşmesi
IV. Allah’ın sonsuz ilmi ve kudretiyle başlangıçtan sona kadar evrende olacak olan her şeyi programlaması, varlıkları istediği şekil ve biçimde yaratması ve insanların özgür iradelerine göre yapacakları her şeyi Allah’ın önceden bilmesi, takdir etmesi, bir plana göre düzenlemesi

Bu ifadeler sırasıyla numaralı kutulardaki kavramlardan hangileri ile ilgilidir?
A) 1, 6, 2 ve 11
B) 2, 12, 3 ve 8
C) 7, 5, 2 ve 12
D) 7, 6, 2 ve 10
E) 8, 6, 3 ve 10

21- I. “Eğer insanlar iyi olanı çarçabuk istedikleri gibi kötü olanı da Allah onlar için hemen gerçekleştirseydi derhal sonları gelirdi. Bize kavuşacaklarına inanmayanları, azgınlıkları içinde bocalayıp durmak üzere kendi hallerine bırakırız”. (Yunus suresi, 11. ayet)

II. “Allah şöyle buyuracaktır: Bu, doğrulara, doğruluklarının fayda vereceği gündür. Onlara, içinde ebedî kalacakları, zemininden ırmaklar akan cennetler vardır. Allah onlardan razı olmuştur, onlar da O'ndan razı olmuşlardır. İşte büyük kurtuluş ve kazanç budur.” (Maide suresi, 119. ayet)

III. “Dedi ki: Ey kavmim! Eğer benim, Rabbim tarafından (verilmiş) apaçık bir delilim varsa ve O bana tarafından güzel bir rızık vermişse buna ne dersiniz? Size yasak ettiğim şeylerin aksini yaparak size aykırı davranmak istemiyorum. Ben sadece gücümün yettiği kadar ıslah etmek istiyorum. Fakat başarmam ancak Allah'ın yardımı iledir. Yalnız O'na dayandım ve yalnız O'na döneceğim.” (Hud suresi, 88. ayet)

Bu ayetlerle ilgili oldukları numaralı kutulardaki kavramlar sırasıyla aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru verilmiştir?

A) 3, 9, 8 ve 5
B) 3, 11, 7 ve 10
C) 2, 9, 1 ve 5
D) 4, 6, 8 ve 12
E) 4, 6, 1 ve 10

22- Kur’ân-ı Kerîm’de dalâlet kavramı, “küfür ve inkârı kapsayan sapıklık” ve “haktan uzaklaşmak veya ayrı düşmek” anlamında kullanılır. Bunun yanında, azgınlık yapmak, yanılmak, unutmak, bilgisiz olmak, hüsrana ve zillete uğramak, bedbaht olmak, helâk olmak” gibi anlamları da vardır. Kur’ân-ı Kerîm’de hakkın dışında kalan her şey dalâlet olarak görülür ve “uzak (derin)”, “açık”, “büyük” dalâlet çeşitlerinden söz edilir.

Aşağıdaki ayetlerden hangisi dalaletİ/ sapkınlığı farklı bir anlamda kullanmıştır.

A) “Allah hakkında yalan mı uyduruyor, yoksa aklını mı yitirmiş bu?” Bilâkis! Asıl âhirete inanmayanlar azaptadırlar ve tam bir sapkınlık içindedirler. “ (Sebe suresi, 8. ayet)
B) “Kendilerine kitaptan nasip verilenleri görmüyor musun? Sapkınlığı satın alıyorlar ve sizin de yoldan çıkmanızı istiyorlar.” (Nisa suresi, 44. ayet)
C) “Onlar, dünya hayatını âhirete tercih eden, Allah yolundan alıkoyan ve onu eğri göstermek isteyenlerdir; işte onlar derin bir sapkınlık içindedirler.” (İbrahim suresi, 3. ayet)
D) “İşte O Allah sizin gerçek rabbinizdir. Gerçeğin dışında sapkınlıktan başka ne olabilir ki? Nasıl yoldan çıkarılabiliyorsunuz? “ (Yunus suresi, 32. ayet)
E) “Şöyle cevap verirler: “Evet, doğrusu bize bir uyarıcı (peygamber) gelmişti; fakat biz onu yalancılıkla itham etmiş ve ‘Allah hiçbir şey göndermemiştir; siz gerçekten büyük bir sapkınlık içindesiniz!’ demiştik.” (Mülk suresi, 9. ayet)

CEVAP ANAHTARI

A. Boşluk Doldurma

1. Sabır
2. Hidayet
3. Dalâlet
4. Rızık
5. Hızlan

B. Doğru/Yanlış

6. Y
7. D
8. Y
9. D
10. D

C. Açık Uçlu Sorular

11. Cüz'i İrade: İnsana verilen sınırlı özgürlük, tercih etme kabiliyeti. İnsana Allah tarafından verilen özgürlük; dileme, tercih etme kabiliyeti. İnsan, cüz'i iradesi sayesinde davranışlarından sorumlu olur. Külli İrade: Allah'ın iradesi, ilahi irade. "Allah'ın istediğini istediği gibi dilemesi ve seçmesi" anlamında Allah'ın mutlak ve sınırsız iradesi. Külli irade, her şeye hâkim olan, her şeyi içine alan iradedir.

12. Allah (c.c) kullarını farklı şekillerde imtihan eder. Sel, deprem vb. bütün afetler Allah'ın (c.c)takdiriyle gerçekleşir. Ancak afetleri engellemek için gerekli tedbirleri almak da kulun görevleri arasındadır. Tedbirsizliklerden kaynaklanan sorunları "Ne yapalım kaderimizde varmış.", "Allah (c.c) böyle takdir etmiş." gibi cümlelerle geçiştirmek doğru bir kader ve tevekkül anlayışı değildir. Bu cümleler, ancak gerekli bütün tedbirler alındıktan sonra yine de başa gelen musibetler için yerinde ve haklı olabilir. Böyle bir durumda mümine düşen, teselli ve destek kaynağı olarak yine Rabb'ine sığınmak ve her şeyin O'nun takdirinde olduğuna iman etmektir.

13. Tevekkül; Allah'a (c.c) dayanıp güvenmek, çalışıp çabalarken Allah'ı (c.c) daima yanımızda bilmek ve işlerin sonucunu Allah'a (c.c) bırakmak, sonuçtan da endişe etmemek anlamına gelir. Tevekkül tembellik, miskinlik olarak yorumlanamaz. Öte yandan tevekkül tüm yapılması gerekenleri yaptıktan sonra, insanın içinde duyması gereken bir iç huzur, mutmain olma ve en önemlisi Allah'ın (c.c) takdir edeceği sonuç ne olursa olsun buna razı olma ahlakıdır. Sonucu yalnız Allah'tan (c.c) bekleme halidir.

14. Bir çeşit kader vardır ki onun gerçekleşmesi Allah (c.c) tarafından kesin hükme bağlanmıştır. Bu hükmü verilen şeyin gerçekleşmesi kaçınılmazdır. Buna "kazâ-i mutlak" denir. Bir çeşit kader vardır ki onun gerçekleşmesi bazı sebeplere bağlanmıştır. Buna "kazâ-i muallak" denir. Yani sonucu bazı sebeplere bağlanmış kaza demektir. İşte dua ve sadaka bu kısımda fayda verir. Kul, neyin neye sebep yapıldığını bilmediği için sadaka, dua, tevbe, istiğfar, zikir, ibadet, taat gibi hayırlı sonuç verecek bütün sebeplere sarılmalıdır.

15. Başarı bir kader sonucu çalışmadan kendiliğinden gerçekleşen bir şey değildir. Başarılı olmanın yolu, emek vermekten ve çok çalışmaktan geçer. Bir kimse hedeflerine ulaşmak ve başarılı olmak için gayret etmek zorundadır. Emek vermeden başarılı olmayı istemek doğru bir tutum değildir. Örneğin bir sporcunun başarılı olması için beslenmesine, antrenmanlarına, uyku düzenine dikkat etmesi gerekir.

D. Çoktan Seçmeli

16- D	**17-** E
18- B	**19-** A
20- D	**21-** A
22- E	